

T.C.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/76608

Sayı : 72079556-610- 53
Konu : Soru Önergesi (7/76608)

19.01.2023

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 03.01.2023 tarihli ve 1143980 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde alınan İzmir Milletvekili Sayın Tamer OSMANAĞAOĞLU tarafından Bakanlığımıza yöneltilen 7/76608 Esas Numaralı yazılı soru önergesine, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi uyarınca hazırlanan cevabi yazımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Derya YANIK
Bakan

Ek: Cevap Metni (2 sayfa)

İzmir Milletvekili Sayın **Tamer OSMANGAOĞLU**'na Ait 7/76608 Esas Numaralı Yazılı
Soru Önergesine İlişkin Cevap Metni

Engelli bireylerin insan hak ve özgürlüklerinden tam ve eşit şekilde yararlanmasını öngören Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme (EHİS) ülkemiz tarafından 2009 yılında, Sözleşmeye Ek İhtiyari protokol ise 2015 yılında onaylanmıştır. EHİS'in 33. maddesi gereği odak kurum olan Bakanlığımız, Sözleşme'nin uygulanmasının teşvik ve temin edilmesi ile izlenmesini sağlamak üzere ilgili ve sorumlu taraflarla iş birliği içinde çalışmalar yürütmektedir.

Bununla birlikte; engellilik çapraz kesen bir alan olarak tüm kamu kurum ve kuruluşlarının görev alanına girmektedir. Bu nedenle ülkemizde tüm kamu kurum ve kuruluşlarının politika, program ve hizmetlerine ilişkin tasarım, uygulama, izleme ve değerlendirmelerinde engellilik konusunu hak temelli bir yaklaşımla gözetme, politikaların etkinlik ve verimliliğini engelliler açısından ortaya koyan değerlendirmeler yapma, gerekli bütçeyi tahsis etme ve engellilik açısından ayrıştırılmış verileri sağlama yükümlülükleri bulunmaktadır.

Türkiye'nin engelliler politikasına ilişkin temel bakış açısının ortaya konulduğu ve engellilik alanında çerçeve kanun niteliğinde olan 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun, 6.2.2014 tarih ve 6518 sayılı Kanun ile yapılan değişikliklerle EHİS'in bakış açısı ve öngördüğü yükümlülükler doğrultusunda yeniden şekillendirilmiştir.

Bakanlığımız engelli bireylerin istihdamına ve toplumsal hayata etkin olarak katılımına büyük önem vermektedir. Bu kapsamda, çeşitli politikalar belirlemekte ve uygulamaktadır.

Engelli memur alımları, 07.02.2014 tarihli ve 28906 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Engelli Kamu Personeli Seçme Sınavı ve Engellilerin Devlet Memurluğuna Alımları Hakkında Yönetmelik hükmü gereğince bütün kamu kurum ve kuruluşlarının boş kontenjanları çerçevesinde yaptıkları yerleştirme talepleri doğrultusunda tek seferde merkezi olarak yapılmakta, kurum bazında engelli memur alımı yapılamamaktadır. Yalnızca, ilgili Yönetmeliğin 13 üncü maddesinin ilgili hükmü gereğince engelli öğretmen alımları Milli Eğitim Bakanlığınca ayrıca yürütülmektedir.

Yıl içerisinde yapılacak engelli memur atamaları kamu kurum ve kuruluşlarının taleplerine göre belirlenmektedir. İlgili mevzuat uyarınca kamu kurum ve kuruluşları bir sonraki yıl için engelli memur alımı yapacakları münhal kadrolarını; ilgili yılın ekim ayı sonuna kadar elektronik ortamda sisteme girmekle yükümlüdür. Bu kapsamda atama süreci kurumların taleplerine göre belirlenmektedir.

Engellilerin işçi olarak istihdamı ise 4857 sayılı İş Kanununun 30 uncu maddesinde öngörülen kota sistemi ile sağlanmakta olup, işverenler çalıştırmakla yükümlü oldukları engelli işçilere İŞKUR aracılığı ile ulaşmaktadır.

Bakanlığımız tarafından iş gücü piyasasına kazandırılmaları güç olan zihinsel veya ruhsal engelli bireylere istihdam oluşturmak amacıyla korumalı işyeri uygulaması yürütülmektedir. Korumalı işyeri Devlet tarafından teknik ve mali yönden desteklenen ve çalışma ortamı özel olarak düzenlenen işyeridir.

Korumalı işyerlerinin açılış işlemlerinin kolaylaştırılması amacıyla 27.11.2022 tarihinde Yönetmelik değişikliği yapılmıştır. Bakanlığımız korumalı işyerlerinin özel sektör tarafından açılarak yaygınlaşmasını sağlamak amacıyla çalışmalarını sürdürmektedir.

İş Kanununun bu maddesi gereğince istihdamı zorunlu engelli işçi kontenjanlarının takip ve denetimi aylık olarak düzenli biçimde Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri tarafından yapılmaktadır. Engelli işçi açığı bulunan özel sektör işverenleri veya kamu kurum ve kuruluşlarından alınan engelli işgücü talepleri İŞKUR internet sayfasında yayımlanmakta ve açık kontenjanların kapatılmasına gayret gösterilmektedir.

Yapılan çalışmalara rağmen, engelli işçi çalıştırma yükümlülüğüne uymayan işveren veya işveren vekiline çalıştırmadığı her engelli işçi ve çalıştırmadığı her ay için Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğünce 4857 sayılı İş Kanunun 101 inci maddesine istinaden idari para cezası uygulanmaktadır. Kamu kuruluşları da bu para cezasından hiçbir şekilde muaf tutulmamaktadır.

Engelli ve eski hükümlü çalıştırmayan işverenlerden veya işveren vekillerinden tahsil edilen bu idari para cezaları, 4857 sayılı İş Kanunun 30 uncu maddesi gereğince kurulan komisyon tarafından, engellilerin ve eski hükümlülerin mesleki eğitimi, engellinin iş bulmasını sağlayacak destek teknolojileri, engellinin işe yerleştirilmesi, işe ve işyerine uyumunun sağlanması mesleki rehabilitasyonu ve kendi işini kurmasına yönelik projelerin finansmanı için kullanılmaktadır.

Ayrıca, engelli bireyler, İŞKUR tarafından uygulanan toplum yararına programlar, mesleki eğitim kursları ve işbaşı eğitim programlarından yararlandırılmaktadır.

İş ve meslek danışmanlığı hizmetlerinin niteliğinin artırılmasına yönelik çalışmalar neticesinde danışanın becerilerini, fiziksel ve ruhsal olarak çalışma hayatına hazır olup olmadığını, sosyal statüsünü, işgücü piyasasındaki durumunu, demografik durumu vb. özelliklerini göz önünde bulunduran bir yaklaşımla Profil Temelli Nitelikli Danışmanlık Modeli hayata geçirilmiştir.

Bununla birlikte engellilere yönelik sunulan İŞKUR hizmetlerinin kapasitesinin geliştirilmesi ve standart hale getirilmesi gayesiyle, engelli bireylerin istihdama kazandırılması için dünyada gelişmiş birçok ülkede uygulanan modern ve maliyet etkin yöntem olarak kabul edilen Destekli İstihdam Modeli (Engelli İş Koçluğu) uygulamasının ülkemizde İŞKUR bünyesinde hayata geçirilmesine yönelik çalışmalar 2018 yılı itibarıyla 8 pilot il üzerinden başlatılmıştır.

İş kulüpleri faaliyetleriyle de; kadınlar, gençler, engelliler, uzun süreli işsizler, madde bağımlıları, sosyal yardım yararlanıcıları gibi özel politika gerektiren gruplardaki kişilere, yoğunlaştırılmış bir iş ve meslek danışmanlığı ile iş arama motivasyonu kazandırılmakta ve yöntem desteği verilmektedir.

Ayrıca, işsizliğin yoğun olduğu dönemlerde veya yerlerde doğrudan veya yüklenici eli ile toplum yararına bir iş ya da hizmetin gerçekleştirilmesi yoluyla özellikle istihdamında zorluk çekilen işsizlerin çalışma alışkanlık ve disiplininden uzaklaşmalarını engelleyerek işgücü piyasasına uyumlarını gerçekleştirmek ve bunlara geçici gelir desteği sağlamak amacıyla İŞKUR tarafından uygulanan toplum yararına programlardan engelliler öncelikli olarak yararlandırılmaktadır.

2022 yılı Aralık ayı itibarıyla, kamu kurumlarında engelli kadrosunda **65.662 memur** istihdam edilmektedir.

Bununla birlikte, kamuda işçi olarak istihdam edilen engelli bireylerin yerleştirilme ve takip işlemleri 4857 sayılı İş Kanunu uyarınca İŞKUR Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir.